

Puzzel: Wie is wie in de kinderrechtszaal?

Korte omschrijving werkvorm

De docent en leerlingen bekijken samen wie waar zit en wat doet in de rechtszaal. Hierbij staat de rol van het kind in de rechtszaal centraal. Op wat voor manier verschilt een rechtszaal voor kinderrecht met die van een 'normale' rechtszaal? Door de vorm van een onderwijsleergesprek kan de docent de actualiteit koppelen aan het inhoudelijke.

Leerdoel

- Leerlingen weten welke actoren er betrokken zijn bij een jeugdstrafzaak.
- Leerlingen kunnen zich inleven in de rol van verdachte en slachtoffer/ouders bij een jeugdstrafzaak.

Bronnen

<https://www.rechtspraak.nl/Uw-Situatie/Onderwerpen/in-de-rechtszaal>

Duur

35 minuten

Benodigheden

Beamer/smartboard met toegang tot internet

Handleiding

1. Leid de werkvorm in:
'Iedereen kan op een bepaald moment in zijn leven betrokken raken bij een rechtszaak. Dit kan op verschillende manieren. In de rol van:
 - *Slachtoffer*
 - *Verdachte*
 - *Getuige**In het geval van jongeren gelden er alleen net wat andere regels dan bij volwassenen. Tijdens deze les gaan we uitzoeken wat je kunt verwachten als je betrokken raakt bij een rechtszaak. Wie zitten er allemaal in de rechtszaal? Mag iedereen zomaar komen kijken? Wat is de hoogste straf die je kan krijgen?'*
2. Deel de werkbladen uit aan de leerlingen.
3. Laat de leerlingen het werkblad doorlezen. Vraag ze om een cirkel te zetten om de rollen die ze herkennen en deze waar mogelijk al te koppelen aan de juiste plaats in de rechtbank.
4. Open de website <https://www.rechtspraak.nl/Uw-Situatie/Onderwerpen/in-de-rechtszaal> en projecteer de afbeelding van de rechtszaal op het (smart)bord. Zie ook het Werkblad 'De Kinderrechtszaal'.
5. Vraag klassikaal aan ten minste drie leerlingen welke rollen zij hebben omcirkeld. Vraag hierbij ook wat zij denken dat de functie van deze persoon in de rechtszaal is.
6. Ga klassikaal de verschillende cijfers op de afbeelding langs. Door op het cijfer te klikken krijg je een korte beschrijving van de persoon. Op het antwoordblad is per nummer een uitgebreidere toelichting te vinden.

7. Gedurende het bespreken van de verschillende rollen kunt u vragen stellen waardoor u nog meer inzoomt op de verschillen tussen het jeugdrecht en volwassenenrecht. Hierbij verplaatsen we het perspectief naar de leerling. Een voorbeeld van een inleidende vraag hiervoor is:

'Maar stel nu dat je zelf wordt verdacht van betrokkenheid bij een ernstige strafzaak en je bent nog minderjarig.'

Voorbeelden van vervolgvragen zijn:

- *Wat is de hoogste gevangenisstraf die jij zou kunnen krijgen?*
- *Kun je er voor kiezen om niet op te komen dagen bij je rechtszaak?*
- *Denk je dat je ouders bij de rechtszaak worden betrokken?*
- *Waarom denk je dat er geen pers en publiek aanwezig mag zijn?*

Gebruik deze vragen om de leerlingen de juiste handvatten te geven om de invuloefening aan het eind zelfstandig in te vullen. Hieronder vindt u een overzicht van feiten met betrekking tot het kinderrecht.

- *Een rechtszaak in het kinderrecht vindt altijd achter gesloten deuren plaats.*
- *Verplichte aanwezigheid verdachte (kind).*
- *Verplichte aanwezigheid ouders verdachte.*
- *Verplichte aanwezigheid ouders van de verdachte en de verdachte zelf bij een uitspraak.*
- *Verplichte advocaat voor de verdachte (volwassenen kunnen er voor kiezen voor zichzelf te spreken).*
- *Alleen bij ernstige misdrijven (bijvoorbeeld moord/doodslag) zijn er drie rechters aanwezig. Bij zo'n rechtszaak met een 'meervoudige kamer' is altijd één van de rechters de kinderrechter.*
- *Jongeren van 12-15 kunnen maximaal 1 jaar in een jeugdinstelling (gevangenis) opgelegd krijgen.*
- *Jongeren van 16-17 kunnen maximaal 2 jaar in een jeugdinstelling opgelegd krijgen.*
- *In uitzonderlijke gevallen kunnen jongeren van 16-17 jaar ook onder het volwassenenstrafrecht worden berecht.*
- *Verdachten tot en met 23 jaar kunnen onder het jeugdstrafrecht worden veroordeeld.*
- *Jongeren onder de 12 kunnen niet voor de rechter komen.*
- *Slachtoffers of de directe nabestaanden van het slachtoffer mogen tijdens de rechtszaak hun verhaal doen. Dat is het spreekrecht.*

8. Laat de leerlingen zelfstandig de invuloefening maken en bespreek hierna kort de antwoorden.

Werkblad: De kinderrechtszaal

- 1) Hieronder zie je de verschillende mensen die betrokken zijn bij een rechtszaak. Omcirkel de namen die je herkent.

Officier van Justitie	Advocaat
Griffier	Getuige
Parketpolitie	Bode
Pers/Publiek	Kinderrechter
Verdachte	Slachtoffer/Ouders

- 2) Kijk naar de afbeelding van de rechtbank. Koppel de omcirkelde namen aan een plek in de rechtbank en vul deze hieronder in.

- 1: _____
2: _____
3: _____
4: _____
5: _____
6: _____
7: _____
8: _____
9: _____
10: _____

Werkblad invuloefening

Een rechtszaak voor de kinderrechter gaat anders dan een rechtszaak voor volwassenen. Vul de gaten in de tekst hieronder in.

Een rechtszaak voor de kinderrechter vindt altijd achter (1) _____ deuren plaats. Dit betekent dat er geen publiek en media aanwezig is.

Het is (2) _____ voor de verdachte en de ouders van de verdachte om de gehele rechtszaak aanwezig zijn.

Volwassenen kunnen er voor kiezen zichzelf te verdedigen. Zij hebben dan geen (3) _____. Jongeren hebben deze keuze niet.

Normaal gezien is er bij een kinderrechtszaak maar één rechter aanwezig: de kinderrechter. Alleen bij ernstige misdrijven is er een (4) _____ kamer aanwezig. Dit betekent dat er drie rechters aanwezig zijn.

Het slachtoffer of de ouders van het slachtoffer mogen tijdens de rechtszaak ook hun verhaal doen tegen de rechter. Dit noem je het (5) _____.

Jongeren van (6) _____ jaar kunnen maximaal twee jaar jeugdgevangenis krijgen, maar in uitzonderlijke situaties ook onder het (7) _____ worden berecht. Als je (8) _____ jaar oud bent, krijg je maximaal één jaar jeugdgevangenis. Mocht iemand jonger zijn dan (9) _____ dan verschijnt de zaak niet voor de rechter. Wel kunnen deze jongeren op een andere manier (10) _____ worden gehouden voor hun daden.

Antwoorden

Advocaat	12	Meervoudige
12 t/m 15	Spreekrecht	16 of 17
Verantwoordelijk	Gesloten	Verplicht
Volwassenenstrafrecht		

Antwoordblad: De kinderrechtszaal

Dit antwoordblad is bedoeld ter ondersteuning van u als docent. Door de grote hoeveelheid aan informatie adviseren wij deze niet direct met uw leerlingen te delen.

1: Kinderechter

Op de afbeelding staat niet één rechter, maar er staan drie rechters. Dat heet een meervoudige kamer. Ernstige strafzaken worden altijd beoordeeld door drie rechters. Tijdens de strafzitting stellen de rechters vragen aan de verdachte. Ze luisteren naar het verhaal en de eis van de officier van justitie, naar het pleidooi van de advocaat, naar het verhaal van het slachtoffer en naar de verdachte.

2: Griffier

De griffier zit rechts van de rechter(s). Hij maakt het verslag van de zitting. Zo'n verslag heet een proces-verbaal. Vaak schrijft de griffier ook het vonnis van de rechter uit, maar niet altijd.

3: Verdachte

De verdachte zit tijdens een strafzaak tegenover de rechter. De rechter, de officier van justitie en de advocaat kunnen vragen aan hem stellen. De verdachte heeft een aantal rechten, zoals:

- een advocaat
- zwijgrecht: als de rechter tijdens de strafzitting vragen stelt aan de verdachte, hoeft hij geen antwoord te geven
- het laatste woord: hij kan bijvoorbeeld zeggen waarom hij het heeft gedaan, of spijt betuigen
- Een verdachte is volgens de wet onschuldig tot het tegendeel is bewezen.

4: Advocaat

Iedereen in Nederland heeft recht op een eerlijk proces. De advocaat heeft in een strafzaak maar één doel: de belangen van de verdachte zo goed mogelijk verdedigen. Hij kan bijvoorbeeld:

- aan de rechter vragen om meer getuigen te horen
- proberen aan te tonen dat de officier van justitie of de politie fouten heeft gemaakt
- wijzen op omstandigheden die maken dat de verdachte een lagere straf verdient, of zelfs vrijgesproken moet worden

De advocaat heeft vaak een 'pleitnota' bij zich. Daarin heeft zijn verdediging op papier gezet. Na afloop van zijn pleidooi geeft hij deze aan de rechter(s) en de officier van justitie.

5: Officier van Justitie

De officier van justitie beslist of een verdachte voor de rechter moet komen en bereidt de strafzaak voor. Hij zorgt voor een strafdossier waarin alle stukken zitten. In de rechtszaal zien we de officier van justitie in zijn rol van openbaar aanklager. Aan het begin van de zitting vertelt hij waarvoor de verdachte terecht staat. Na het vragen stellen aan de verdachte vertelt de officier van justitie aan de rechter wat hij van de zaak vindt en welke straf hij eist. Als de officier van justitie in de rechtszaal het woord voert, staat hij altijd. De rechters blijven altijd zitten.

6: Slachtoffer/Ouders

Slachtoffers van een misdrijf kunnen tijdens een strafzitting om schadevergoeding vragen. (Nabestaanden van) slachtoffers van ernstige misdrijven mogen ook tijdens de rechtszitting vertellen wat hen is overkomen en wat dat voor hen betekent. Ze mogen ook een schriftelijke verklaring afleggen.

7: Getuige

De getuige heeft iets gezien of gehoord dat belangrijk is voor de zaak. Hij komt tijdens de rechtszitting zijn verhaal doen. Eerst legt de getuige de eed of belofte af dat hij alleen de waarheid zal spreken. Liegt een getuige in de rechtszaal, dan is hij strafbaar. De rechter kan bij moeilijke zaken ook deskundigen vragen om tijdens de zitting hun verhaal te doen.

8: Parketpolitie

De parketpolitie is onderdeel van de gewone politie, maar heeft dienst in het gerechtsgebouw. De parketpolitie zorgt voor de veiligheid in het gebouw en brengt ook de verdachte vanuit de cel in het gerechtsgebouw naar de rechtszaal. Tijdens de zitting blijven de agenten aanwezig.

9: Bode

De bode zorgt ervoor dat de zittingen ordelijk verlopen. Aan het begin van een zitting roept hij de naam van de verdachte. Hij zorgt er voor dat de getuigen en deskundigen op het goede moment de zaal worden binnengebracht. Buiten de rechtszaal is de bode degene aan wie bezoekers allerlei praktische vragen kunnen stellen, bijvoorbeeld waar ze moeten zijn en of een zitting op tijd begint.

10: Pers/Publiek (in geval van kinderecht niet aanwezig)

Strafzittingen met volwassen verdachten zijn openbaar. Dat betekent dat er journalisten in de rechtszaal kunnen zitten die een verslag maken voor een krant, een website, radio of televisie. Cameraploegen mogen in principe niet filmen tijdens de zitting. Een heel enkele keer kan een rechter besluiten dat de pers niet welkom is bij een strafzitting en dat een zaak achter gesloten deuren wordt behandeld. Let op: een rechtszaak die valt onder het kinderecht, vindt altijd achter gesloten deuren plaats.

NB: Bij een kinderrechtszaak zit er ook altijd iemand van de Raad van de Kinderbescherming in de rechtszaal.

Antwoordblad invuloefening

Een rechtszaak voor de kinderrechter vindt altijd achter (1) **gesloten** deuren plaats. Dit betekent dat er geen publiek en media aanwezig is.

Het is (2) **verplicht** voor de verdachte en de ouders van de verdachte om de gehele rechtszaak aanwezig te zijn.

Volwassenen kunnen er voor kiezen zichzelf te verdedigen. Zij hebben dan geen (3) **advocaat**. Jongeren hebben deze keuze niet.

Normaal gezien is er bij een kinderrechtszaak maar één rechter aanwezig, de kinderrechter. Alleen bij ernstige misdrijven is er een (4) **meervoudige** kamer aanwezig. Dit betekent dat er drie rechters aanwezig zijn.

Het slachtoffer of de ouders van het slachtoffer mogen tijdens de rechtszaak ook hun verhaal doen tegen de rechter. Dit noem je het (5) **spreekrecht**.

Jongeren van (6) **16 of 17** jaar kunnen maximaal twee jaar jeugdgevangenis krijgen maar in uitzonderlijke situaties ook onder het (7) **volwassenstrafrecht** worden berecht. Als je (8) **12 t/m 15** jaar oud bent krijg je maximaal één jaar jeugdgevangenis. Mocht iemand jonger zijn dan (9) **12** dan verschijnt de zaak niet voor de rechter. Wel kunnen deze jongeren op een andere manier (10) **verantwoordelijk** worden gehouden voor hun daden.